Tečaj XV. **NOVICE** List 90.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. novembra 1857.

Gospodarske novice.

(Sadjoreja). Kako marljivo se na Českem sadjoreje poprijemajo, dokazujejo sledeče številke: V letu 1856 so na Českem pri 184 ljudskih šolah nove drevésnice napravili in za poduk šolske mladosti so imenovano leto 29920 sadnih in 6923 divjih drevés več posadili. Število sadnih drevés v vertih se je za 1,006,320 pomnožilo. — Ob potih in v drevorédih so memo leta 1855 281,418 in 87,723 divjih drevés, na pašnikih in pustih krajih pa 163,931 sadnih in 998,413 divjih drevés več vsadili, in v vsem skup so 3820 oralov zemlje za drevorejo porabili.

(Silno rodovitnost sadnega drevja) nam priča to, da so v nekem tergu na Parskem vagán jabelk po 15 kr. prodajali.

Gospodarske skušnje.

(Krompirjev sir.) V več krajih Nemškega delajo sir iz krompirja in ga napravijo veliko. Kako ga delajo, bi utegnilo tudi našim gospodarjem in gospodinjam všeč biti zvediti, ker krompirjev sir je res dober. Naj jim tedaj to povémo. Tako le ga delajo: Krompir (dobre sorte) najprej dajo kuhati; potem ga olupijo in v možnarji prav drobno zribajo. Na 5 delov tako prav lepo zribanega krompirja vzamejo 1 del kislega mleka (postavimo: na 5 funtov krompirja 1 funt kislega mleka, na 10 funtov krompirja 2 funta mleka itd.) in pa enmalo solí. Vse to: krompir, mleko in sol, zmešajo dobro skupej in v dobro zadelani posodi pustijo, kakor je letni čas bolj vroč ali merzel, manj ali več dní pri miru stati. Čez 3 ali 4 dní še enkrat to zmes dobro premešajo in v podobo sira podelajo; sire potem na rešeto položé, da se vlaga odteče, potem jih dajo na senčnem kraji sušiti in nazadnje jih skladoma položé v sode. Čez 14 dní je sir že dober za vžitek; kolikor je pa stareji, toliko bolji je. V dobro zapertih posodah ali na suhem kraji shranjen se dá krompirjev sir več let dober ohraniti. Še bolji se pa krompirjev sir naredí iz ovčjega mleka namesto kravjega.

Živino čez zimo ložeje prerediti.

(Konec.)

Druga vsega priporočevanja vredna naprava, iz suhe rezance in plév dobro kermo za živino napraviti je, če se z njima tako ravná, da se same po sebi sparite. Tega sem se že pred več leti sam prepričal, da živina to klajo kmali rada žrè, po kteri se tudi tako rekoč očividno popravlja.

Kdor pa želí živini sparjene klaje pokladati, naj več kadí ali iz žaganc zbitih predalov napravi in v živinski hlev postavi, naj jih nasuje s suho rezanco in plevami in nekoliko s korenstvom, to je, s skerhljano repo ali krompirjem pomeša, sproti pa z vodo poškropí, potem dobro potlači, in če je moč s kakim plohom pokrije. V kakih 12 do 24 urah, potem kakor je toplota, se ta mešanca sogreje, bi rekel, pokuha. Zdaj se klaja iz kadí jemlje in mlačna živini poklada. Že nje duh razodeva, da je dobra in prijetna.

Kdor pa nima repe ali krompirja, naj pridene zdrobljenega ali šrotanega žita ali pa otrobov sparjeni klaji; pri tem pa naj ne pozabi, te mešance nekoliko osoliti. Pri ti klaji ne bo živina nikdar sená pogreševala. Tukaj moram pa gospodarje še opomniti, naj te neprecenljive klaje za več razdelkov napravijo, da je imajo za večkratno poklajo pripravljeno.

Če bi pa kdo ne imel kadí ali predalov pri rokah, zamore omenjeno mešanco tudi v hlevu na tleh napraviti, če namreč za klajo omenjene rečí na kup nasuje in jih ravno tako škropí, solí, tlači itd., kakor one v kadih in s kako plahto ali štorjo pokrije, da poprej zavrejo in se sparijo.

Prav koristen nam bo letos žitni drob, ki je pri žitni ceni skoraj najboljša, krepkejša in redivna kerma za živino, ktero je po navadi v slabih letinah posebno drago. Kdor bo tedaj živino po mojem svetu redil, se mu bo gotovo dobro splačala, lahko in pri tem tudi drago jo bo prodal.

Če bi gospodar v nekterih letih ceno sená, kar ga živina potrebuje, natanko prerajtal in primeril s ceno žita, ker ga je za poparjeno klajo odločil, se bo kmali prepričal, da ni na zgubi, če živino z žitom redí. Če tù in tam cent sená 3 gl. veljá, vagán ovsa pa 1 gl. in 30 kr., je že skorej za polovico na dobičku, ako klavni živini namesti sená šrotano žito, rezanco in korenstvo poklada, ker en vagán ovsa ima ravno toliko redivne močí, kakor en cent sená; po tem takem bi bilo tudi slabo gospodarstvo, če bi se pri taki draginji sená namesti ovsa ali drobú le senó kupovalo.

Iz tega se previdi, kako koristno je, da kmetovavec pri živininí klaji na vse pazi in ceno natanko prerajta, da zvé s ktero bo najložé izhajal. — Če se pa ozrèmo na klajo, ktero kmetovavci svoji živini naj raji pokladajo, bomo pač kmali zapazili, da ne presojujejo klaje po svoji živini, ktero imajo čez zimo prerediti, in ravno ta nemarnost se nahaja najbolj pogostoma pri zanikernih hlapcih in deklah. Brez vse skerbí navalé polne jasli živini klaje, da se le popred dela znebijo, namesti da bi se bolj zamudnega dela poprijeli in klajo iz žitnega drobú (šrotanja), rezance in korenstva napravljali, ktera je živini veliko tečniša od sená.

Tukaj moram pa še eno klajo v misel vzeti, ktero kmetovavci v našem kraji veliko obrajtajo in ktera jim veliko veliko odrine. To so namreč oruženi ali obrobkani turšični storži. Ko so živinorejci sčasoma dobroto redivne močí omenjenih storžev spoznali, je bil pred nekoliko leti na Dunaji mlin napravljen, kjer se oruženi turšični storži na debelo melejo, in ta drob je za živino kaj dobra klaja. Jez pa mislim, da se ravno to doseči dá brez mlina, če se storži na drobno skerhljajo, namočijo in nekoliko osolé, kar sem že sgorej od enake klaje nekoliko omenil. — Kakor so imenovani storži ob dobrih in bogatih letinah koristni za kurjavo, ravno tako hasnivi so za živinsko piço, kadar druge klaje primanjkuje.

Če se tedaj vseh teh klaj živino čez zimo prerediti poslužujemo, če vlastniki vinogradov listje vinske terte

živini pokladajo, — če se turšična slama s stebli vred na drobno reže, v vodi namaka, — žitne pleve skerbno porabljujejo, — slama za rezanco reže, tista pa, s ktero se je po navadi nastiljalo, naj se živini poklada, senó pa le po redkoma od časa do časa po malem kermi. Več naj se ga le takrat dajè, kadar je že korenstva zmanjkalo, in če se bo živina tako kermila, jo bomo brez vsega strahú lahko čez zimo preredili.

Končaje današnji spis naj opomnim še pomoči za spomlad.

Ker je letošnja suša večidel deteljša pokončala, bi bilo prav, ako bi bili kmetovavci v jeseni ob pravem času dovelj rèží na svoje njive nasejali, kar so „Novice“ že unkrat priporočevale, ktero bi spomladi konca malega travna in v začetku majnika kosili in živini za srovo klajo pokladali. — Ker je žito letos precej po ceni, bi se to brez velike škode storiti dalo, in če bi rèží spomladi živini za srovo klajo tudi kositi treba ne bilo, bi se tudi lahko pustila dozoriti.

S tem sklenem svoj predlog in želim, da bi se ga gospodarji, kteri niso letos obilo sená nakosili, z veseljem poprijeli, da bi jim ne bilo treba svoje živine po majhni ceni prodajati in spomladi pa ob rali drago kupovati. Gotovo cenejše klaje si ne more kmetovavec, kteremu dragega sená pomanjkuje, omisliti, kakor če svoji živini slamo z drobom in rezanco zmešano čez zimo poklada, kakor sem mu gori nasvetoval in priporočal.

Zastran bukev v Vodnikov spomin.

Leta 1758, 3. dné mesca februarja je bil rojen Valentin Vodnik, kteri si je kot slovensk pevec in izverstno učen mož toliko zaslúg za domovino nabral. Tega učenega moža sposobno častiti in mu postaviti spomin po vsih domačih slovstvenih in učenih možeh, sem sklenil, do njegovega rojstnega dnéva, to je do 3. februarja 1858, bukve v ta namen (Album) izdati. Že v zboru zgodovinskega družtva sem 5. t. m. o tem govoril in se obernem sedaj na vse slovenske pisatelje. „Bukve v spomin Vodnika“ bi po mojem naménu obsegale: 1. kaj, iz česar bi se dalo govoriti o Vodniku, njegovem življenji, njegovem značaji, njegovi slovstveni in duševni delavnosti ali njegovi rodbini — in sicer o tem, kar se njega več ali menj dotika; 2. je pa tudi namen teh bukev, da bodo ob enem v slavo našega slavnega prednika Antologia, to je venec, v kterega bodo izvirni izdelki vsih na Krajnskem rojenih, na Krajnskem živečih ali za Krajnsko marljivih pisateljev krasne, dišeče cvetlice povezane, v kterih pretečeni čas sedanjemu v roko séga.

Prosim tedaj, mi za omenjene bukve po mogočosti kmalo kaj poslati, in zlasti v dosego tega, kar je v 2. rečeno, prosim uljudno, da mi kar gotovo slednji pisavec omenjene verste kak izdelek svoje roke in svoje glave blagovoljno pošlje. Izdelki nej so slovenski ali nemški, v verzih ali prózi, in gledé zapopáda lepoznanstveni, zgodovinski ali naravoslovski.

Da bo mogoče, bukve o pravem času izdati, je treba, da izdelke saj do srede mesca decembra prejmem.

Če bi kaj dnarjev potem ostalo, ko bi bile bukve poprodane, bi se ta ostanek v kak prikladen namen obernil.

Svesto upam, da se bo dalo z „zedinjenimi močmi“ kaj lićnega in popolnega doseči. Dr. E. H. Costa.

Poménki zgodovinskega družtva v mescu oktobru 1857.

V 17. zboru družtva je zabernil tajnik pričujoče na „Mittheilungen“ za mesec avgust in kar je v njih; potem je omenil tajnik obširnejega dela našega rojaka, dr. Konštantin Wurzbacha, iz kterega se previdijo zgodovinsko-zemljopisne dela v letu 1855, ktere krajnsko deželo zadévajo, in je opomnil ob enem, da se dá iz profesor Karajan-ovega govora, ki je v sejnih priobčbah c. kr. dunajske akademije znanost natisnjen, da je zgodovinski razred té akademije v letu 1856 7 bukev (blizo 318 polá) na svitlo dal, v kterih je mnogo učenih in izverstnih izdelkov brati, pa da je naša dežela v njih, kar njo utiče, čisto pozabljena.

Gosp. Nečásek, vodja ljubljanske gimnazije, je naprédoval svoje priobčenja o imenovani gimnazii od leta 1654 do 1660, iz kterih kratko posnamemo:

V letu 1654 je bilo mnogo učencov, kteri so prepozno — nekteri še le v mescu decembru — iz vakanc prišli; mogli so v nižji šoli ostati in še druge kazni terpéti. V višjih razrédih so se mogli mnogi učenci zavoljo večkratnega ponočnega rogoviljenja, v nižjih pa zavoljo prepovedanega kopanja pokoriti. — Iz šole iztirovali so učence po trojnih stopnjah. Ali je bilo samo dotičnemu razredu, ali v vsih razrédih ali pa očitno z načertom (programom) oklicano, da mora ta ali uni šolo zapustiti.

Kakor današnje dní, tako je bilo tisti čas tudi krivih prerokb slišati. Za dan sv. Klare (11. avgusta) je bilo ljudstvu mraknjenje sonca in več druzih nesreč prerokovanih; pa vendar (!) niso učéncom tisti dan šole preglédali. Prerokbe so bile lažnjive. — Ker se je marsikdo šolskih pričevál krivo posluževal, so jih učencom dajali, kadar so jih silno potrébovali. V začetku léta in tudi večkrat so romali učenci na Roženpoh in so potoma rožni kranc glasno molili. — Tisti čas so učenci v znanostih in vérozakonskih ozírih začeli naprédovati. Tri leta pred ni namreč ne eden k Jezuitom šel; leta 1654 pa so šli 3; brez téh je šel 1 k Bernardincom, 1 k Frančiškanom in 1 k Avguštincom. 24. decembra 1655 so učence domú spustili, ker jih je bilo sila ubožnih in so mogli iti, si živeža nabérat.

Po šegi tistega časa so se učenci tudi v komedijah itd. urili, in so tudi, igraje „das Paradies“ (raj) nekoliko čez mejo raja mahnili. Zavoljo tega so bile takošne igre pozneje bolj rédke in leta 1656 šestošolcom prepovedane. — Pa v letih od 1657 do 1660 je bilo kaj takega dovoljeno. — Léta 1616 je bilo po tadanjem deželnem poglavarstvu naznanjeno, da ne more nihče v šole priti, kdor nima s čim živéti. To je več učencov, zlasti Kočévarjev, domú zagnalo! — 19. dné novembra (kterega leta?) ni bilo somnja v Ljubljani zavoljo kuge v drugih krajih. — 22. dné marca (kterega leta?) so iméli slovésne volitve nekakih slovíl v spodbado učencov gimnazije. Da bi se namreč učenci pridneje in uspešneje učili, so navadno v začetku vsacega mesca izmed učencov izvolili nekake častnike, kar so imenovali „scriptio pro imperio seu magistratibus creandis.“ Učenci, kteri so se z učenjem najbolje obnašali, so bili namreč izvoljeni kot razni častniki, kteri so se po latinsko imenovali: censor (pregledovavec) decurio (desétnik), decurio maximus (desétnik desétnikov); včasi tudi: imperator (zapovedovavec), praetor (svetovavec). Slednjemu desétniku je bilo nekaj učencov podredjenih, kteri so mu mogli vsakdan odgovarjati, kaj so se učili domá. Desetnike je volil ali desetnik desetnikov ali pa učitelj sam. Prepričati se, ali desetniki svoje dolžnosti spolnujejo ali ne, je preskušal magister (?) nektere njih sledniji dan. Pismene izdélke so desetniki poberali in popravljali, učitelj pa je izdélke desetnikom tihoma popravljal. Nektere najboljih in najslabejih izdélkov so tudi priča vsih glasno brali. — 16. maja so „v vertu pri mestu“ v pričo deželnega glavarja več igrokazov napravili. — Vsaki razred je imel svojega varha (pervošolci sv. Janeza kerstnika, drugošolci sv. Angelja varha, tretješolci sv. Stanislava, četertošolci sv. Alojzija, pétošolci sv. Frančiška Ksav., šestošolci sv. Ignacija. Patron sédmo- in osmošolcov je bil sv. Tomaž Akvinski, kterega gód so slovésno obhajali in ta dan so šli pred vsimi drugimi učenci. — Tadanji prefèkt Janez Dolar je bil prestavljen v Pasavo kot učitelj go-

vorništva. — 1. Avgusta 1655 so dajali hvalo visokim stanovom Krajnskim, kteri so dali s svojimi dnarji jezuitom novo šolsko poslopje zidati. 14. avgusta so se začéle šole v novem poslopji, sedanjem redútu. Nad vratmi tega poslopja je še današnji dan letno številko 1658 v teh le besedah brati:

NoVae aeDes gyMnasII LabaCensIs.
aere orDInVM CarnIoLIae.

V mescu juniju 1659 je mogel kasist Bošt. Rezboršič v novi šoli vpričo vsih učencov v pokorivni obleki zavoljo pijančevanja in pretepanja pokoro delati. — Gosp. Nečasek je bral med mnogimi drugimi rečmí tudi kupno pismo, med religijnim zakladom in stanovi narejeno, v kterem je imenovani zaklad stanovom v mestu, blizo poljanskega predmestja ležeči frančiškanski klošter in cerkev prodal za izzidanje liceuma, in potem prošnje z odgovori na-nje, s kterimi so stanovi slavno deželno sodnijo prosili, usmertivni edikt izpisati, da bi mogli, ko je odločeni čas pretekel, pa se jezuiti kot lastniki niso mogli oglasiti, redut na svoje ime prepisati.

(Konec sledí.)

Lepoznansko polje.

Dvojčka.

Prizor iz zadnje avstrijansko-ogerske vojske.

(Dalje.)

Ločili smo se kakor iskreni mnogoletni znanci; — jez sem se poprej odpravil naprej in po celi poti nisem mislil na drugo kot na krasno Zofijo.

Kratke tiste dní, ktere sem še v *** preživel, sem marljivo upotreboval, da svoje drago in milo znanstvo učverstim, in ko sem s svojem regimentom mesto zapustil, sem storil to sicer z žalostjo, pa vendar s sladkim prepričanjem nadušen, da bo v sercu lepe Zofije ravno tako moja slika ostala, kakor njena v mojem. Bog je tako dal, da ste se najine serci sošle in porazumele. Sklenila sva, se pred Bogom za večno združiti in pogovorila se, da se bom po dokončani italijanski vojski vernil, Zofijo si za ženo sprositi in tako nedolžno in čisto zvezo najinih serc z blagoslovom Božjim in mašnikovim za vselej uterditi.

Kaj in koliko sem po kervavih poljanah Italije doživel, prijatel, to je tebi in vsim ondi bivšim znano. Želja po slavi in ljubezen do moje Zofije ste me vodile in spremljevale po bojnem polji, hrabrega me delale v nesrečah in rešile me iz nevarnost kakor dva nadzemeljska varha.

Zdaj se razleže glas o vojski naši, da so se namreč Serbje do zadnjega moža zoper dolgo in divje napadovanje in zateranje na junaške noge vzdignili za obrambo svojih narsvetejših pravic: za narodnost in véro!

Kteri rodoljub bi bil pri tacih naznanilih merzel ostal?

Tudi jez sem prihitel k bratom svojim, da s hrabro desnico ali branim svete pravice naše, ali pa da junaško padem na bojnem polji kakor zvest sin svojega naroda, naroda tako nepravično gaženega in zateranega. Nadjal sem se, da bom še svojega ljubega očeta, kteri so bili ravno takrat prav zlo zboleli, saj toliko še vidil, da prejmem še enkrat njih blagoslov in jim zadnjo uro osladim.

Nadjal sem se, da bom po dokončanem boji svojo drago Zofijo kakor zvesto zaročnico peljal pred oltar in jo na večno „svojo“ imenoval.

Nadjal sem se poslednjič, da bom tudi od svojega brata morebiti kaj bolj veselega slišal.

Vsega tega sem se, revček, nadjal. — In kaj sem najdel?

Narod svoj v narvečji nadlogi in stiski, vasí njegove požgane in poropane, otroke pomorjene, polja požgane in razdjane.

Brat moj, izdavši cesarja in narod, se je pridružil in prestopil k puntarjem, pomadžaril svoje častito ime in nanesel s tem sebi in nam neizrekljivo sramoto — madež neizbrisljiv. — Moj oče, že pred vès bolehen starček, umerjejo kmalo potem, smertno v serce ranjeni od te žalostne novice. Poslednje trenutke še so blagoslovljali mene, proklinjali pa mojega brata.

Draga moja Zofija je bila vsled peklenskih kovarstev Danila V — in njenega očeta, prestopivšega tudi k madžarom — — — z mojim bratom po sili zaročena; — nič ni pomagalo, vse njene vroče solze, ne prošnje njene drage matere . . . . Ona je zdaj žena mojega brata, ki si je verh vsega tega dal še mojo očetovsko lastnino po puntarski vladi sebi prisoditi, in je tako meni ne le srečo, mir in prihodnost podkopal, ampak oropal me še moje očetovske dedšine po nepravični poti.

In zdaj, prijatel moj, reci, kaj so vse muke pekla memo divje bolečine, ki izjeda žalno moje serce? Povej mi, je li vredno odkrivati rane, za ktere zdravila ni? — je li vredno tolažiti človeka, kterega je zapustil slednji up?! —

VI.

Vihar čezdalje bolj in bolj divja in žvižga nad pustimi grobmi, kakor če bi objokoval nedolžne žertve tù pobitih in zakopanih Serbov.

Gromovi strašno bobné. Mislil bi, da hočejo zemljo iz svojega položaja in teka premakniti; — goreče strelje s strašno urnostjo švigajo od iztoka do zapada; mislil bi, obok neba bo razpadel in zgrudil se na tamno zemljo. — Donava razdivjano strašno stoka enako zvezanemu velikanu, ker nemore razdreti močnih jo obdajočih sten.

Vse naravne močí se nahajajo nocoj v divjem boji; rekel bi človek, da se priroda hoče zopet v svoj pervotni stalež spremeniti.

To je ena tistih strašnih nočí, ki so v našem cesarstvu edino le v Banatu, po poljskih in ogerskih pustinah domače in dalječ nadvladajo moč viharjev in neviht v druzih predelih.

(Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Revšina v Londonu.

London, stolno mesto angležkega kraljestva, pervo mesto cele zemlje v vsih ozirih — po velikosti, po bogastvu in po revšini — šteje blizo 3 milijone prebivavcov. Med tavženti in tavženti hiš in poslopij postopa več ko 30,000 ljudí obojega spola, vsaktere starosti, kteri ne vejo, kje je njih dom, kam bodo zvečér svojo glavo položili. Na cestah ne smejo ostajati, ker jih ondi policija ne terpí, pa tudi zapreti ne smé. Zakaj če hoče kdo pod policijsko streho spati, se mora s kako hudobijo te častí vrednega storiti. Ljudjé omenjene verste se pa policijskega prenočiša tako skerbno varjejo, da si ga prav z ničimur nočejo kupiti, tudi s hudodelstvom ne. Njih žeslo je: „Svobodni hočemo ostati in če prav pod zemljo!“ Volijo si rajše, živi pokopani biti, kakor si s hudodelstvom prenočiše preskerbeti. Na zemlji nimajo prostora ponoči, kamor bi svojo glavo položili, še menj pa postelj. Pod mostove, pod vrata, pod vozove, v nerabljene cevi za gaz in v take vodotoke, v nedodelane, poderte hiše zahajajo, ali pa se po cestah v kotih na golem kamnji kupičijo, da eden druzega — stari in mladi obojega spola — v spanji s svojimi cunjami ogrevajo. Policije ne smejo kaj tacega terpeti, pa ogibajo se kupov tacih nesrečnežev, ker bi spavajočo revšino pač predramili, prenočiša pa bi ji ne mogli dati.

Tolsti predstojniki siromašnic in delavnišnic, za ktere ljudstvo toliko in toliko plačuje, zaperajo vrata in zamašé svoje ušesa, kadar terja gosposka od njih kako podporo za najubožneje in najrevneje. Kteri nimajo stanovanj, osta-

nejo brez njih in srečen je, kdor more dokazati, da je že toliko in tolike let v tem ali unem okraji mesta pil grenko medico revšine.

Kako in kje vsi teh tridesettavžent siromakov prenočujejo, kako v noči in megli, v dežji, mrazu in snegu vedno prebijejo in dan na dan zopet najbogateje mesto sveta z najostudnijimi in najrevnijimi cunjami pokrivajo, ostane čudo, kakor pet krav za en groš! Samo iz nekterih podzemeljskih prenočiš se dá to nekoliko posnéti. Eno teh ima imé „Adelfovo občje.“ Še ni dolgo, kar so za to občje zvedli, in celo mesto je ostermélo nad tem.

Nekak poseben duh je razodel podzemeljsko življenje v Adolfovem občji. Prebivavci hiš tistega kraja so namreč začeli gosposki tožiti, da jih dan na dan huji smrad nadlegje; tožili so pa tudi, da je ponoči pod njimi tak peklensk hrup in šum, da je strah. Najhuje je to ob nedeljah o službi božji. Nedeljo posvečevati je pa na Angležkem silno ojstro zapovedano, in gosposka čuje z enako ojstrostjo nad tem. O službi božji pobegne tedaj po tavžent in tavžent starcov, otrok, deklét in fantičev v Adelfovo občje z vsakterimi jedili in pijačami, kterih ne smejo zgorej prodajati. Zdolej pa je posvečevanje nedelje neznano. Med tem, ko obhajajo zgorej nedeljo, se naredí zdolej nedeljski somenj, kterega ostudnosti popisati je nemogoče.

(Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Gorice. Poslednji dan mesca oktobra smo imeli veselje, tri šolske sestre (nune) v našem prijaznem mestu sprejeti, ktere so prišle iz Monakova, napravo za nemoglušce v svoje roke prevzeti. Ta dobrodelna naprava je že v Gorici 18 let in je v nji 70 nemo-gluhih učencov (mutcov).

Iz Ljubljane. V pondeljek, 9. t. m. zvečer je napravilo družtvo katoljskih družetev v redutu nemšk igrokaz in kaj iskreno je donela iz njih gerl pesem, pa ne — kje dom je moj!

Novičar iz raznih krajev.

Doklade k davkom za upravno leto 1857 so bile: za potrebe vsih ces. deželá 8 milijonov, 264 tavžent in 672 fl., in za oprostenje zemljiš 22 milijonov, 14,633 fl., torej skupej 30 milijonov, 279 tavžent in 305 fl. Za leto 1858 (to je od 1. novembra 1857 do poslednjega oktobra 1858) pa znesejo doklade k davkom za potrebe vsih ces. deželá 6 milijonov, 420 tavžent in 544 fl., za oprostenje zemljiš 21 milijonov, 306 tavžent in 310 fl., skupej 27 milijonov, 726 tavžent in 854 fl. Memo leta 1857 bo tedaj v letu 1858 za 2.552,451 fl. menj davka v celem cesarstvu plačati. — Slavni maršal grof Radecki je 2. t. m. 91. leto svoje starosti dopolnil. Kakor vsako leto, so tudi letos presvitli Cesar in Cesarica slavnemu starčku po telegrafu srečo za god vošili. — Vse naprave za dobrodelstvo in za siromake na Dunaji bodo neki njih namenom ugodno prenaredili. Namen imajo, posebno višje osrednje vodstvo vsih teh naprav utemeliti. Tacih je na Dunaji 120. — S kakošnim pridom se pečajo na Ogerskem z rejo dinj, pričuje to, da sta dva gjurska (Raaber) dinjorejca skup za 1000 fl. samo dinj prodala. Med dinjami pa sta nasadila še krompirja, fižola in turšice; s pridelki teh sta lahko davke in druge stroške poplačala. — Stiska v dnarjih še vedno ni odjenjala v véliki kupčíi. Samo v Novem Jorku v Ameriki štejejo doslej 900 kantov s kakimi 900 milijoni gold. našega dnarja. Največ terpí zavoljo tega angležko in francozko kupčijstvo. Hala Bogu, naše ni tako močno v nesrečo potegnjeno, če ravno je mogel tudi v našem cesarstvu kdo tù in tam se nemili osodi ukloniti. — Serbski knez je nekemu Marku Nikoliću 1000 cesarskih cekinov podaril, ker je oblastnijam naklep zarotnikov razodel. Deželna vlada mu je enako podarilo naklonila in knezov tast, starostnik Jefrom Nenadović mu je krasno sabljo poslal. — Sploh se more reči, da iz turško-slovanskih dežel žalostne novice dohajajo. Komaj je po božji previdnosti v Serbii bila prekucija odvernjena, že pripovedujejo časniki, da je bila černogorskemu vladniku enaka namenjena. Pa tù je, kakor v Serbii, najeti morivec se skesal, preden je svojo roko in celo Černo goro s kervjo izvoljenega oblastnika omadeževal. Bil je namreč neki Ivo Mjatov Ljubotinjan s 100 cekini od strica kneza Danila, Mašan Savo, podkupljen, unega umoriti. Mašan Savo je že prejél plačilo za svoj naklep, ker so mu z „olovom i praom“ kratko pot v večnost pokazali (t. j. ustrelili so ga). — Iz Italije nič več posebnega, kakor da je bil pred nekimi tedni zloglasoviti Mazzini zopet v Genovi, in da je daroval sardinski kral 10,000 frankov v podporo vdov, otrok i. dr. v Indii umorjenih Angležev. — Iz Pariza je dospéla novica, da je kitajski cesar Angležem vojsko napovedal. „Novičar“ je pred nekimi tedni tudi naznanil, da so Francozi Kitajcom vojsko napovedali. Pozneje pa ni bilo tega nikjer več brati ne slišati. Upati je, da bo tudi una prazna ostala. — Med nemško-zveznimi deržavami in dansko vlado je že več časa nekak razpor, kterega konec in nasledki se ne dajo prerokovati. Prostora zmanjkuje, kaj več o njem govoriti; s priložnostjo bo „Novičar“ že kaj več povedal; enako prihodnjič kaj iz Moldove in Valahije. — Angleži ne stojé neki zavoljo tega, da so Delhi si osvojili, še nič na terdnejih nogah, ker je imela vstajna armada, ktera je bila v mestu, priložnost, odtegniti. Ognjišče imajo sicer Angleži v rokah, pa plamen je drugam švignil in bo v drugih krajih iz novega zavihral.

Kratkočasnica za poskušnjo s cirilico pisana.

Spisal Matija Majar.

Некі крадльівец пріде в другем годну (Stock) в јісбо, не чуті нікогар, побере облачіла, колікор јіх најде ін несе прі лепем белем дневу предерзно цело бутаро облеке покрадене по стопніцах. В первем годну га среча једен господ ін га запіта (вираша): кам несеш та облачіла? — Со мі јіх далі, рече крадльівец, да јіх пошчетам ін мало поправім. — Боді тако добер, рече господ, вземі ше мојо сукньо ін ізшчетај мі јо. Із серца рад, одговорі крадлівец, јо вземе ін хітро згіне. —

Наук: варуј се гольфіје мед незнанімі льудмі

Učenec.

Serbska narodna.

Vuk. I, 171, 105.

Tù je — govorijo —
Samouk učenec:
Uči še iz knige.
Pravi njemu kniga:
Naj ne jaše konja,
Naj ne paše sablje,
Naj ne pije vina,
Naj ne ljubi drage.
Ne uboga učenec,
Kar mu kaže kniga;
Še bolj konja jaše,
Še bolj sabljo paše,
Še bolj vino pije,
Še bolj drago ljubi.

C.

Pogovori vredništva. Gosp. D-n na N: V sostavku s podpisom „Br. N. iz N.“ nismo nobenih razžaljivih osebnost zapazili; tedaj pax nobiscum!

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.